

HELSINGIN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA Valitus Espoon kaupunginvaltuuston päätöksestä 13.11.2006 § 12 koskien Ämmässuon alueen (640100) asemakaavan hyväksymistä.

VALITTAJAT

1) Urberga Kb,

Espoossa sijaitsevien tilojen Urberga 3:5, Nykulla 3:4, Nykulla 1:16, Nykulla 6:0, Bredstens Hagen I 1:27, Bredstens Hagen 1:25, Urberga 2:46, Norrskogen 2:27, Nykulla II 3:7, Urberga 3:8 ja Urberga 1:3 omistajana.

2) Niemis Kb,

Espoossa sijaitsevan tilojen Nygård 1:9, Vestergård 1:13, Tammiranta 1:17, Haapaniemi 1:18, Nocka 1:19, Östergård 2:9, Juntmosan 1:1, Juntmosan I 1:2 ja Juntmosan II 1:14, Juntmossan 4 2:8 omistajana.

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Asianajajat Juha Sario ja Sakari Niemelä

Asianajotoimisto Ympäristölaki Oy, Pohjoinen Makasiinikatu 6 A 8, PL 208,

00131 Helsinki, puh. (09) 2511 1620, faksi (09) 2511 1621

VAATIMUKSET

1) Vaadimme, että valituksenalainen Ämmäsuon alueen asemakaava kumotaan kokonaisuudessaan ja palautetaan Espoon kaupungin uudelleen käsiteltäväksi, koska se ei vastaa asemakaavoille MRL 54 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia. Ämmäsuon alueen asemakaava ei mainitun lainkohdan 1. momentin edellyttämin tavoin ”luo edellytyksiä terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle” eikä ”vaali luonnonympäristöä”. Edelleen kaava on myös saman lainkohdan 2. momentin vastainen, koska asemakaavalla aiheutetaan alueen asukkaiden ”elinympäristön laadun merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen”. Lisäksi kaavaehdotus aiheuttaa MRL 52.2 §:ssä kiellettyä kohtuutonta haittaa ja rajoitusta alueen maanomistajille. Asemakaavaratkaisu ei myöskään perustu MRL 9 §:n edellyttämin tavoin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

2) Toissijaisesti vaadimme, että vain asemakaavan EJ/VR –aluevaraus kumotaan ja palautetaan uudelleen Espoon kaupungille käsiteltäväksi MRL 9, 52 ja 54 §:ien vastaisena.

3) Lisäksi vaadimme, että Espoon kaupunki velvoitetaan korvaamaan meille HLKL 74 §:n nojalla tästä valituksesta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut täysimääräisesti laillisine korkoineen. Erittely kustannuksista esitetään vastaselitysvaiheessa.

PERUSTELUT

Viittaamme aluksi valituksemme perusteluina kaikkeen Espoon kaupungille laatimisvaiheessa ja kaavaehdotusvaiheessa esittämäämme aineistoon.

1. Asemakaavapäätöksen lähtökohdat ja yleispiirteisempi kaavoitus

1.1 Asemakaavatyön lähtökohdat

Asemakaavaehdotuksessa on osoitettu nykyisen kaatopaikan eteläpuolelle merkittävä laajennusalue YTV:n uudelle kaatopaikalle. Kaavan keskeisiksi tavoitteiksi on

hyväksymispäätöksessä määritelty jätteidenkäsittelytoimintojen selkeä jäsentäminen ja kehittäminen, nykyisten käsittelytoimintojen tehostaminen sekä nykyisestä käsittelytoiminnasta aiheutuvien haittojen ehkäisemisen. Kaavaratkaisu ja erityisesti oletukset sen ympäristöhaittoja vähentävistä vaikutuksista perustuvat vielä 16.5.2006 päivitetynkin kaavaselostuksen (liite 1) mukaisesti ajatukseen siitä, että kaavassa osoitetulle erittäin suurelle uudelle läjitysalueelle sijoitetaan mekaanis-biologisen jätteenkäsittelylaitoksen rejektejä. Kaavaselostuksen sivulla 11 todetaan tästä asiasta muun muassa seuraavaa:

”Uudelle kaatopaikalle sijoitetaan käsiteltyä jätettä, jonka orgaanisen aineksen määrä on vähäinen samoin kuin kaasun muodostus. Sekajätteen käsittelylaitoksen ja muiden käsittelylaitosten valmistumisen jälkeen jätteiden käsittely tapahtuu pääasiassa suljetussa tilassa käsittelylaitoksissa...”

Nämä valituksenalaisen asemakaavan lähtöoletukset ovat kuitenkin muuttuneet täydellisesti. Kuten valituksenalaisen kaavan vahvistamispäätöksessä on ohimennen (s. 7-8) todettu, YTV on 17.6.2005 päättänyt keskeyttää mekaanis-biologisen jätteenkäsittelylaitoksen jatkovalmistelun ja tehdä uuden selvityksen pääkaupunkiseudun jätehuollon perusratkaisuista (YTV:n hallituksen pöytäkirja 17.6.2005 § 122, liite 2.). Taustaselvitys (Jätteiden energiakäytön mahdollisuudet pääkaupunkiseudulla ja sen lähialueilla, YTV:n julkaisu No C 2006:1) on valmistunut keväällä 2006. YTV:n hallitus käsitteli asiaa kokouksessaan 31.3.2006 ja päätti jätehuollon perusratkaisusta seuraavaa (ote pöytäkirjasta 31.3.2006 § 51, liite 3.):

”Hallitus on äänestyksen jälkeen päättänyt:

- a) lopettaa huhtikuussa 2001 (25.4.2001, § 86) käynnistetyn ja huhtikuussa 2004 (30.4.2004, § 94 tarkistetun sekajätteen mekaanis-biologisen käsittelylaitoksen hankevalmistelun
- b) muuttaa YTV:n jätteenkäsittelystrategiaa siten, että mekaanis-biologisen sekajätteen käsittelyn sijaan jätteenkäsittelystrategia perustuu syntypaikkalajitellun sekajätteen osalta termiseen käsittelyyn erityisesti tätä tarkoitusta varten rakennetussa

arinatekniikalla varustetussa jätteenpolttolaitoksessa. Laitos tulisi sijoittaa YTV-alueelle tai sen välittömässä läheisyydessä olevalle alueelle. Laitoksessa tulee hyödyntää parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa.” (alleviivaukset tässä)

Uuden YTV:n jätehuoltostrategian perusteella ei ole ollenkaan selvää, että uusi jätteenpolttolaitos tai sen tuhkien läjitysalue sijaitisi juuri Ämmässuon alueella, kuten edellä siteeratusta YTV:n hallituksen pöytäkirjassa on todettu. Selvitysraportissa (YTV C 2006:1, s. 121–122) parhaimpina sijoituspaikkoina on pidetty Keski-Uuttamaata tai Lohjan Kirkiniemeä. Espoon kaupunki on myöskin valituksenalaisessa kaavaratkaisussaan sulkenut ainakin toistaiseksi pois polttolaitoksen sijoittamisen Ämmässuon alueelle (kaavamääräys 6 §). Näistä lähtökohdista voidaan todeta, että uuden massapolttolaitoksen sijoittuminen Ämmässuolle on jopa erittäin epätodennäköistä. Tässä tilanteessa uuden asemakaavan lähtökohtana on keskeisesti sen ratkaiseminen, mihin tarkoitukseen uutta läjitysalueita käytettäisiin, kun sitä ei tarvita mekaanis-biologisen jätteenkäsittelylaitoksen rejektien loppusijoittamiseen, mihin sitä oli suunniteltu. Tulevan polttolaitoksen sijoituspaikkaa selvitetään myös Uudenmaan liiton laatimalla 1. vaihemaakuntakaavalla, joka on tällä hetkellä edennyt luonnosvaiheen kuulemiseen. Maakuntakaavoitusta käsitellään tarkemmin jäljempänä.

Tulevan Ämmässuon maankäytön ympäristövaikutuksia arvioitaessa on huomattava, että valituksenalaisessa päätöksessä mainitun vanhan kaatopaikan käytön jatkoluvan lisäksi YTV on jättänyt maaliskuussa 2006 ympäristölupahakemuksen käsittelemättömän sekajätteen läjittämiseksi myös kaatopaikan asemakaavassa osoitetulle laajennusalueelle (ks. YTV:n hallituksen pöytäkirja 31.3.2006 § 51, liite 3). Tämä ”siirtymäkauden” aikainen vaihtoehtoinen toiminta kaavan mukaisella läjitysalueella on ympäristövaikutuksiltaan täysin erilaista verrattuna siihen edellä kuvailtuun toimintaan, jota kaavaselostuksessa on oletettu alueelle sijoittuvan. Ennalta määräämättömän välivaiheen aikana ennen uuden jätteenpolttolaitoksen käyttöön ottoa laajennusalueen haitalliset ympäristövaikutukset olisivat siten täysin nykyisen kaltaisia.

Vaikka kunkin kaatopaikkahankkeen ympäristövaikutuksia arvioidaankin lähtökohtaisesti erillisessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ja ympäristölupamenettelyssä, on hankkeen maantieteellisellä sijoituspaikalla erittäin merkittävä vaikutus siihen, miten huomioidaan hanketta ympäröivien alueiden suojelu haitallisilta ympäristövaikutuksilta esimerkiksi melu-, pöly- ja vesistö päästöjen suhteen. Tällöin kaatopaikkatoimintaa ajateltaessa keskeisessä asemassa ovat toiminta-alueen laajuus ja sen suhde suojavyöhykkeisiin, joita ohjailaan juuri asemakaavoituksen avulla. Siten asemakaavaratkaisun sisällön kannalta on erittäin tärkeää tietää jo laatimisvaiheessa, minkä tyyppistä toimintaa alueelle tulee sijoittamaan. Jos alueelle läjitetään käsittelemätöntä sekajätettä, ovat esimerkiksi toiminnan haju-, pöly- ja vesistövaikutukset täysin erilaisia verrattuna vaikkapa jätteenpolttoon ja siitä syntyvän tuhkan läjitykseen. Toisin sanoen valituksenalaisen asemakaavan olisi pitänyt perustua riittävään selvitykseen juuri sille alueelle tällä hetkellä suunnitellun toiminnan ympäristövaikutuksista täyttääkseen MRL 9 §:n mukaiset vaatimukset.

Käytännössä koko kaatopaikkahanketta on muutettu siten, että YTV aikoo jatkaa nykyisen kaatopaikan kaltaista käsittelemättömän jätteen läjitystoimintaa alueella määräämättömän ajan. Tästä toiminnasta saadut kokemukset taas osoittavat, että se on niin ympäristön kuin lähialueiden asukkaidenkin kannalta täysin kohtuutonta. Espoon asemakaavoituksen olisikin uuden tiedon valossa tullut selvittää erityisesti sitä, mitkä alueet voisivat mahdollisesti tulla kyseeseen siirtymäkauden läjitysalueina ja mitä ratkaisuja asemakaavoissa on tehtävä haitallisten ympäristövaikutusten rajoittamiseksi. Keskeinen kysymys siirtymäkauden ratkaisun osalta olisi myös ollut alueen koon rajoittaminen vain rajatulle jätemäärälle siten, ettei siirtymäkaudesta tule kohtuuttoman pitkää.

1.2 Maakuntakaavoitus

Kuten edellä on todettu, Uudenmaan liiton laadittavana oleva jätehuoltoratkaisuja keskeisesti käsittelevä 1. vaihemaakuntakaava on parhailaan laatimisvaiheen kuulemismenettelyssä. Nähtävillä olevassa kaavaluonnoksessa pääkaupunkiseudun jätehuoltoa palvelevalle massapolttolaitokselle on esitetty X vaihtoehtoista sijoituspaikkaa. Voidaan tuskin ajatella, että sijaitseva polttolaitos missä tahansa –

esimerkiksi Lohjan Kirkniemessä – sen tuottamat tuhkat aina läjitettäisiin Ämmässuon uudelle laajennusalueelle. Sellaista mallia, jossa jätteet ensin kuljetetaan pääkaupunkiseudulta Lohjalle ja tuhkat sitten Lohjalta takaisin Ämmässuolle, tuskin voitaisiin pitää ekologisesti tai taloudellisesti kovinkaan kestäväenä. Tässä tilanteessa maakuntakaavoituksen nykyvaihe edellyttäisi sitä, että Ämmässuon koko laajennusalueen tulevasta maankäytöstä päätettäisiin vasta sitten, kun massapolttolaitoksen lopullinen sijoituspaikka on ratkennut. Asemakaavassa voitaisiin osoittaa tarvittava merkittävästi nykyistä pienempi alue yhdyskuntajätteen läjitystä varten siksi siirtymäkaudeksi, mikä on välttämätöntä vanhan kaatopaikan sulkemisen (marraskuu 2007) ja polttolaitoksen käyttöönoton väliseksi ajaksi. Loppuosa nyt EV/VR –varauksella merkittyä aluetta tulisi jättää tässä vaiheessa suoja-alueeksi tai jonkinlaiseksi selvitysalueeksi, koska vasta polttolaitoskysymyksen ratkettua voidaan arvioida, millaista maankäyttöä alueelle voitaisiin osoittaa.

1.3 Yleiskaavoitus

Voimassa olevan Espoon pohjoisosien yleiskaavan mukaisesti vanhan kaatopaikan alue on osoitettu jätehuoltotoiminnoille, mutta asemakaavaehdotuksen mukainen ja jo pohjarakenteiltaan lähes valmiiksi tehty uusi kaatopaikka-alue ulottuu yleiskaavan mukaisille kaatopaikan suoja-alueille. Edelleen asemakaavaehdotuksessa läjitysalueen eteläpuoliseksi suoja-alueeksi merkitty EV/VR/ky –varaus ulottuu pitkälle yleiskaavassa M-alueeksi merkityille alueille, joten Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksen asemakaavassa osoitettu laajennusalue ei ole voimassa olevan yleiskaavan mukainen.

2. Kaatopaikan laajennusalueen aiheuttamat ympäristöhaitat

Kaavaehdotuksen ympäristövaikutuksia on arvioitu jo laatimisvaiheen kuulemisessa nähtävillä olleessa Suunnittelukeskus Oy:n laatimassa kokonaisarvioinnissa 2.10.2002, jonka tiivistelmä on liitetty kaavaehdotusaineistoon. Esitimme jo laatimisvaiheen kuulemisessa varsin yksityiskohtaisen arvion niistä puutteista, joita tähän ympäristövaikutusten arviointiin liittyy ja viittaammekin tältä osin aiemmin esittämäämme. Katsomme edelleen tältä osin, että asemakaavaratkaisua ei voida pitää MRL 9 §:n mukaisena, koska sen yhteydessä ei ole lainkohdan vaatimin tavoin

riittävässä määrin selvitetty suunnittelun ympäristövaikutuksia. Tässä yhteydessä emme viittaa edellä kappaleessa 1. esitettyihin myös muissa selvityksissä oleviin puutteisiin, vaan kysymys on jo nykyisen kaatopaikkatoiminnan vaikutusten puutteellisesta selvittämisestä, mikä olisi nykyisessä muuttuneessa tilanteessa ensisijaisen tärkeää, koska lähitulevaisuudessa läjitystoiminta pysyy todennäköisesti olosuhteiden pakosta nykyisenkaltaisena.

Puutteellisista selvityksistä huolimatta voidaan nykytiedon valossa varmuudella todeta, että alueelle keskittyneiden jätehuoltotoimintojen ympäristöönsä aiheuttamat melu-, pöly- ja hajuhaitat sekä vesistöjä pilaavat päästöt ovat niin merkittäviä ja haitallisia, ettei rikkomatta MRL 54 §:n mukaisia asemakaavan sisältövaatimuksia alueelle voida osoittaa kaavaehdotuksen mukaisia jätehuoltoalueiden laajennuksia. Koska jo nykyisetkin toiminnot aiheuttavat kohtuutonta haittaa aluetta ympäröivälle asutukselle, on kaatopaikka-alueen merkittävä laajentaminen varmuudella MRL 54.2 §:n tarkoittamin tavoin elinympäristömme merkityksellistä heikentämistä, sillä valituksenalainen asemakaavaratkaisu sallisi laajennusalueen käytön kymmenien vuosien ”siirtymäkauden” vaikkapa nykyisenkaltaiseen sekajätteen loppusijoitukseen Ämmäsuon alueelle.

Omistamiemme tilojen kannalta keskeisimpiä ympäristövaikutuksia ovat kaava-alueelta Loojärveen kulkeutuvat vesistöpäästöt. Kaavaselostuksessa onkin oikeansuuntaisesti korostettu Loojärven heikkoa tilaa ja siihen kohdistuvan kuormituksen vähentämiseksi tarvittavia toimenpiteitä (s.13). Kuten aiemmissa kirjelmissämme olemme varsin yksityiskohtaisesti esittäneet, asemakaavatyössä ei ole kuitenkaan riittävästi huomioitu esimerkiksi vesistöpäästöihin liittyviä riskitilanteita huippuvirtaamien aikana. Toisaalta käsittelemättömän sekajätteen läjityksen jatkaminen myös vuoden 2007 jälkeen muuttaa oleellisesti myös kaavaratkaisun vesistövaikutuksia koskevia lähtöoletuksia.

Edellä esitetyn perustella on selvää, että valituksenalainen kaavaratkaisu ei perustu myöskään sen ympäristövaikutusten osalta MRL 9 §:ssä edellytettyihin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

3. Vaihtoehtoinen vaatimus

Kuten edellä tässä kirjelmässä on katsottu, perustuu valituksenalainen kaavaratkaisu siinä määrin virheellisille lähtöoletuksille ja puutteellisille selvityksille, että asemakaava tulisi lähtökohtaisesti palauttaa kokonaisuudessaan uudelleen valmisteltavaksi. Suurin epävarmuus alueen tulevan käyttötarpeen suhteen liittyy kuitenkin uuteen EJ/VR –varauksella merkittyyn laajennusalueeseen, josta myös aiheutuvat merkittävimmät haitalliset ympäristövaikutukset. Tässä tilanteessa siis ainakin tämä varaus tulisi kumota ja palauttaa kuntaan uudelleen valmisteltavaksi.

4. Maanomistajille aiheutuva kohtuuton rasitus ja oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Kuten edellä on esitetty, meille asemakaavaratkaisun mukaisesta kaatopaikka-alueesta aiheutuvia kohtuuttomia rasituksia ovat erityisesti Loojärven pilaantumisen jatkuminen ja kaatopaikka-alueen laajentuminen vähitellen eteenpäin omistamillamme alueilla sekä tästä kehityksestä johtuvat maidemme pakkolunastukset. Tästä syystä olisi myös HLKL 74 §:n tarkoittamin tavoin kohtuutonta, että meidän tulisi pitää tästä valituksesta meille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut omana vahinkonamme.

Helsingissä 22. päivänä joulukuuta 2006

Urberga Kb:n ja Niemis Kb:n asiamiehinä

Juha Sario
asianajaja, OTL, Espoo

Sakari Niemelä
asianajaja, OTK, Helsinki

LIITTEET

1. 16.5.2006 päivitetty kaavaselostus
2. YTV:n hallituksen pöytäkirja 17.6.2005 § 122
3. Ote YTV:n pöytäkirjasta 31.3.2006 § 51